

Op de
P R E D I C A T I E,
Van den
Eerwaerden en Geleerden
D^o JOHANNES SCHULERUS,
Bedienaer des Goddelijcken Woordts tot Breda:
Over
DAVIDS LOF - SANGH:

2. Sam. cap. 22. verff. 47, 48, 49, 50, 51.

Geappliceert op sijn Majesteit van Groot
Britannien en Yrlandt.

*Oo queelde David in sijn tijdt,
Van Sauls grouwel-handt gevrijdt,
En sijn geweldt te boven;
Den Tweeden Carel door Godts kracht
Uyt ballingschap ten Troon herbracht,
Houdt desen toon van loven;
O Schuler! die Godts wonder-werck
Deed' heerlijk dav'ren door sijn Kerck,
Uw' zegenen gedyen!
De eerst toont ghy op Waerheydts-stoel,
En nu alom, een waer gevoel
Van 't Conincklijck verblijen;*

Breda

*Breda, dat Carel sagh in druck,
Daer hy kreegh tijdingh sijns geluck,
Door 's Coninghs beyl ontsteken,
Hoort dus haer trouwen Iveraer
In 't algemeyne vreught-gebaer,
Tot Godt verwondert spreken.*

J. v. BERGEN. J. Crus.

Danck - Predicatie ,

Over

De Glorieuse herstellinge van CAROLUS II.

Coninck van Groot Britannien , Vranckrijk
ende Ierlandt , &c.

Over 2. Samuel capit. 22. verff. 47, 48, 49, 50, 51.

De H E E R E leeft , ende ghelooft zy mijn rotzsteen : Ende verhooght zy Godt, de rotzsteen mijns heyls : De Godt, die my volkomene wrake geeft, ende de volcken onder my nederwerpt : Ende die my uytvoert van mijne vyanden ; ende ghy verhooght my boven de gene die teghen my opstaen, ghy reddet my van den man alles gewelts. Daerom sal ick u , O H E E R E , loven onder de Heydenen , ende uwen name sal ick Psalm-singen. [Hy is] een toren der verlossingen sijns Conincks , ende hy doet goedertierenheydt aen sijnen Gefalften, aen David ende aen sijn zaedt, tot in eeuwigheyt.

Endachtige ende weerde **Coehoozders** inden Heere **Jesu Christo**. Roept my aen, (seght Godt Psal. 50. 15.) in den dagh der benaeuwtheidt : Ick salder u uythelpen, ende ghy sult my eeren. In welke woorden drie dinghen worden aengewesen / 1. een plicht van aenroepinge Godts / gelijk altydts / alsoo bysonderlijk in den tijdt der benaue- heydt / gelijk de Propheet seght van de bekeerde Joden / Iesa. 26. 16. Heere, in benaewtheidt hebben sy u gesocht : sy hebben haer stille gebedt uyrghestort, als uwe tuchtinghe over hen was. 2. een belofte van verhooringe / als hy daer terstondt byvoegt : Ick salder u uythelpen ; gelijk oock onsen Salighmaker belooft / Ioan. 16. 23. Voorwaer, voorwaer ick segghe u, al wat ghy den Vader sult bidden in mijne name, dat sal hy u gheven. Ende Matth. 7. 7. Bidt, ende u sal ghegeven worden. 3. Eydelyck een vrucht ofte oock nabloegende plicht van danckbaerheyt der gene /

gene/ die Godt aengeropen hebbende/ verlost zijn/ Ende ghy sult my eeren. Ende de voozwaer gelijck niets den kinderen Godts profijtlijcker is / als het gebedt in den tijdt der benaentwshpeyt; soo en isser oock niets betamelijcker vooz de selve in den tijdt der verlossinge / als lof ende dancksegginge. Hierom seght den Psalmist / Psalm 92. 2. 3. 't Is goedt datmen den Heere love: ende uwen name Psalm-linge, ô Alderhooghste. Datmen in den morghen-stondt uwe goedertierentheydt verkondige, ende uwe getrouwigheydt in de nachten. Ende hier van reden gevende / vers 5. seght: Want ghy hebt my verblijdt, Heere met uwe daden: Ick sal juychen over de wercken uwer handen. En hoe dat de weldaden Godts grooter zijn/ hoe wederom de danck-segginge niet meerder ernst ende pber moet betracht werden. Godt hadde onder andere aen den Conink David vele heerliche/ ende treffelijke weldaden bewesen / hy hadde hem niet alleen gemaect tot een Coninck/ ende Voozgangter over sijn volck Israel / maer oock daer en boven na vele moeijelikheden ende swarigheden verlost/ ende bezyhd van alle sijne vbanden / ende in 't bysonder oock van het geweldt van sijnen hoost-vpandt Saul, de welke hem over al hadde vervolght / ende na-ghejaeght vooz alle steden / ende landtpalen Israels/ gelijk alsinen een Veldt-hoen na-jaegt op de bergen, 1.Sam. 26. 20. Sulchs dat hy epndelijck hem genoodtsaect heeft gebonden te vlieden in vzeemde landen / 1.Sam. 27. 1. Ende als een ballingh te leven bupten sijn Dader-landt/ gelijk hy daer over klaeght / Psal. 42. 4. 5. ende 63. 2. &c. verlangende wederom te mogen komen in de Gemeynte sijnes Godts / ende by sijn volck te Jerusalem. Maer nu/ Godt de Heere hadde hem verlost van alle sijne vbanden. Hy was nu alles te boven gekomen/ hy triumpheerde nu over Saul, ende over alle die hem vervolgt hadden. Hier over dan gelijck hy dickwils tot sijnen Godt hadde gesucht / ende met tranen ghebeden / soo hadde oock Godt de stemme sijns gewens gehoozt; Ende daerom/ soo heeft hy hem oock daer vooz gedanckt / ende ghelooft niet alleen in 't hemelijck / maer oock in het openbaer vooz de gantsche Gemeynte; Tot dien epnde onder andere danck-liederen oock makende desen tegenwoordigen lof-sangh/ (als blijkt uyt vers 1.) Waer van wy de leste verssen uwer aendacht hebben vooz-gelesen. In welchen lof-sangh den Propheet alle de krachten sijner ziele inspant / om sijnen Godt te loben / ende te prisen: verhalende seer levendigh sijne uptterste nooden / en sware perikulen / in de welke hy dickwils hem selven hadde ghebonden ter oorsake van die bittere vervolgingen aller sijner vbanden / die hem ten onrechten gesaect / ende geduerig naer sijn verderf getracht hadden: daer benessens oock met seer hoogdvabende woorden beschrijvende de onbegrijpelijke ghenade / ende almogende handt des Heeren / die hem (onschuldigh zijnde / ende in alle oprechtigheyt vooz hem wandelende) seer wonderbaerlijck alrijt verlost / verhoogt / alle sijne vbanden ghedempt / ende epndelijck tot een glorieuse ruste ghebracht hadde. 't Welck alles seer over een komende is / met het weder-varen van sijne Con: Majesteit van Groot Britannien/ (wiens tegenwoordigheyt alsnu dese Stadt verheerlijckt) want na dat hy nu thien jaren langh in ballingschap heeft moeten leven / ende omswerpen als een vzeemdelingh van Landt tot Landt/ verlaten van de gantsche werelt / ende beproeft hebbende vele ende sware tegenspoeden;

den ; Soo heeft het ten langhen laesten Godt de Heere beginnen te verdyeten / ende gehooft hebbende sijne gebeden / heeft ober hem geopent de ingewanden sijner barmhertigheyt ende genade / ende begonnen te herstellen in sijne Conincklijke weerdigheyt / hem doende van sijne Onderfaten erkennen vooz haeren Wettigen Souvereyn / ende natuerlijcken Coninck. En daerom / dewijle dooz de hooghe autoriteyt van desen staet / desen dagh gedestineert is / om ober dese glorieuse restitutie des Conincks / dooz vzeughde-vperen / ende andere triumphteekenem in dese Stadt / de algemeene blijfchap des Landts te betupgen ; soen hebben wy oock niet ontjydigh geoojdeelt desen text wat nader te gaen overdencken ; dewijle wy in den selven sien / dat den Coninck David niet alleen Godt den Heere looft ende danckt vooz de ontfangene weldaden ; Maer beloost oock vooz het toekomende / in deselve danckbaerheyt te continueren. Wy sullen derhalven alhier anmercken 2. dingen /

I. Een Dancksegginge vooz de weldaden Gods.

II. Een Belofte van continuatie in de selve Danckbaerheyt.

I. De Dancksegginge wordt verklaert vers. 47, 48, 49. met dese woorden: De Heere leeft, ende geloof sy mijn rotsteen : Ende verhooght sy Godt, de Rotsteen mijns heyls : De Godt, die my volkomene wrake geeft, ende de volcken onder my nederwerpt : Ende die my uytvoert van mijne vyanden, ende ghy verhooght my boven de gene die tegen my opstaen, ghy reddet my van den man alles gewelds. In welke woorden wy wederom sullen anmercken.

1. De benamingen Gods / die gedanckt wojt.

2. De Dancksegginge selfs.

3. De redenen waerom.

1. De benamingen Gods in den text / sijn verschepden. Eerst wordt hy genoemd de Heere, in de oorsproncklijke tale Jehova, waer dooz beteekent wojt het eeuwigh / oneyndighe / volmaecte ende onberanderlijke wesen Gods / het welcke niet alleen en is onuytspreckelijck vooz onse tonghe / maer oock onbegrijpelijck vooz het menschelijcke vernuft. Ende daerom en woijt oock desen naeme aengheene schepselen toeghe-egghent. Den Name van Godt, woijt wel somtijds den creatueren toe-ghespreken / als Magistraten ende Overheden / Psalm 82. vers. 1, 6. Om datse Gods plaats bekleeden op de aerde ; Maer desen name Jehova en homt niemant toe / als alleen den eeuwigen ende waerachtighen Godt / ende Schepper van Hemel ende van aerde ; Waerom oock Godt de Heere hem selven desen name / als hem egghen / toe-schrijft Exod. 3. 14. segghende vers 15. Dat dit sijn naem eeuwighlijck was, ende sijne gedachtenisse van geslachte tot geslachte. En soo segt oock Moyses Exod. cap. 15. vers 3. Heere is sijnen naem. Ende Hof. cap. 12. vers 6. De Heere is sijnen Gedencck-naem. Welcken Naem oock Wonderlijck wojt genoemd / Jud. 13. 18. om dat hy is vol wonderen / ende verborgentheden / waer van wy nu niet verder en willen handelen.

Daer nae wert hy genoemd een Rotsteen, gelijk David diekwils gewoon was Godt also te noemen / als hier booren vers. 2, 3. De Heere is mijn Steenrotze. ende mijn Borcht, ende mijn Uythelper. Godt is mijn rotze, &c. ende

vers 32. **Wie is een rotzsteen, behalven onse Godt?** Psal. 31. 4. Ghy zijt mijn steenrotze, ende mijn burght, &c. **Soo oock** Psal. 62. 3, 7, 8. Deut. 32. 4, 18, 30, 31, &c. **De reden / waerom Godt alsoo bysonderlijck alhier van David ghe- noemt / ende daer by vergeleken werdt is** delerley; 1. om aen te wijzen / de vastigheyt / ende onbeweeghlijckheyt van Godts genadighe beloften / waer op de geloovige vastelijck ende sekerlijck steunen mogen ende rusten; ghelijck oock openbaer is / dat de rotzsteenen vast ende onbeweeghlijck zijn teghen de baren der Zee / stoppen ende winden (waerom oock onsen Saligmaker een booschtigh man noemt / die sijn huys op een steenrotze gebouwt heeft / het welcke noch van den slach-reghen / noch van de storm-winden / noch van de water-stroomen en is om verre gheballen / Math. 7. 24, 25.) **Du hoe vast ende onbeweeghlijck Godts genade is / blijck upt** Iesa. 54. 10. Bergen sullen wijcken, ende heuvelen wanckelen, maer mijne goedertierenheydt en sal van u niet wijcken, ende het verbondt mijnes vredes, en sal niet wanckelen, seydt de Heere uwe Ontfermer. **Ende** cap. 49. vers 15. Kan oock een Vrouwe haers zuygelings vergeten, dat sy haer niet en ontferme over den sone haers buycks? Of schoon dese vergaten, soo en sal ick doch uwer niet vergeten. 2. Om aen te wijzen / dat hy hem dickwils in de speloncken der steenrotzen / ende holen der aerde hadde verborghen / als te sien is 1. Sam. 22. 1. ende 24. 4. &c. ghelijck men oock leest van de Isracliten / datse van de Philistijnen benaewtot zijnde / haer gingen verberghen in de speloncken / ende in de steen-klippen / 1. Sam. 13. 6. ghelijck oock van de goddeloose geseght woerd / datse in den tijdt der openbaringhe van Godes sechichelijcken toorn sul- len gaen in de speloncken der rotzsteenen, ende in de holen der aerde, Iesai. 2. 19. **Soo wil van David seggen / dat niet so seer die steenrotzen / ofte speloncken ende holen der aerde / maer Godt selfs sijne hulpe / verberginge ende verlossinge ghe- weest was; gelijk hy oock seght /** Psal. 31. 8. Ghy hebt mijn ellende aengesehen, ende mijne ziele in benaewtheden gekent. **David dan willende aenwijzen dat Godt sijn Verlosser ende Dphtelper was / op welchen hy betrouwde / noemt hem een Rotzsteen; Ende om sijn vertrouwen noch nader te verklaren / seght hy:** Mijn Rotzsteen, gelijk oock vers 3. Godt is mijn rotze, mijn schildt, ende den hoorn mijns heyls, &c. **Ende** Psal. 91. 2. Ick sal tot den Heere seggen, mijne toevlucht, ende mijne burght: Mijn Godt, op welchen ick vertrouwe: **Ende dit ver- trouwen was niet alleen by David in tijden van boospoedt ende blijchap / maer oock in tijden van teghenspoedt ende droefheyt. Want als David / een- mael opgetrocken zijnde met Achis / ende sijne Dorsten weder-heerde / bevondt dat sijn Stadt Ziklag van de Amalchiten gheslaghen / ende niet vper verbandt was / ende dat alle de wijven ende hinderen gewanchlijck / als een roof / waren wech ghevoert / sulcks dat de ziele des gantschen volcks / daer over verbittert zijnde / sprack van hem te steenigen / so was Godt alleen sijn vertrouwen / want / staet'er 1. Sam. 30. 6. David sterckte sich in den Heere sijnen Godt. **Ende alsoo seght hy oock** Psal. 23. 4. Al gingh ick oock in een dal der schaduwe des doods, ick en soude geen quaet vreesen, want ghy zijt met my, uwen stock, ende uwen staf, die vertroosten my. **Ende dit vertrouwen des heeren gaf oock Job te hemmen /** cap. 13. vers 15. Siet, soo hy my doode, soude ick niet hopen? gelijk oock Salomo seght in 't gemeyn van alle Godtsalige / Prov. 14. 32. De rechtveerdige betrouwt selfs**

selfs in sijnen doode. 3. **T**en berden konnen wy hier byboeghen / dat Godt een Rotzsteen gheuoemt wordt / ofte een stercke Godt, als sommighe oersetten / transitiue, om dat hy de sijne stercke geeft / soo datse gelijck als rotzsteen sterck zijn / ende machtigh tegen alle hare vanden / waerom oock Dauid seght / dat in Godt was den rotzsteen sijner stercke, Psal. 62. 8. Soo noemt hy hem oock de Godt sjaer stercke, Psal. 43. 2. ende Psal. 46. 2. Godt is ons eene toevlucht ende stercke: hy is krachtelijck bevonden een hulpe in benaewtheden. De ghenade erkent oock Dauid in desen Lof-sangh / vers 30. Met u loop ick door eene bende, met mijnen Godt spring ick over eenen muer. Ende vers 33. Godt is mijne stercke ende kracht, ende vers 35. Hy leert mijne handen ten strijde, soo dat een staelen boge met mijne armen verbroken is. Ende dit selve wil oock den Propheet seggen / als hy vorders Godt de Heere noemt den rotzsteen sijns heyls, daer mede hem erkennende vooz den aetheur / ende oozspronck van alle goet ende zegeningen / soo na lichaem / als na de ziele / gelijck oock den Propheet erkent / Psal. 44. 4 -- 8. Sy hebben het landt niet ghe-erft door haer sweert, ende haren arm en heeft hen geen heyl ghegeuen: Maer uwe rechter-handt, ende uwen arm, ende het licht uwer aenghesichts, om dat ghy een wel-behaghen in hen hadt. Ghy selfs zijt mijn Coninck, O Godt, gebiedt de verlossinghen Jacobs. Door u sullen wy onse wederpartijders met hoornen stooren. In uwen name sullen wy vertreden die teghen ons opstaen. Vant ick betrouwe niet op mijnen boge, ende mijn sweert en sal my niet verlossen. Maer ghy verlost ons van onse wederpartijders, ende ghy maect onse haters besch aemt.

2. Volght nu de Danck segginghe selfs / met een voozgaende acclamatie ofte toerupchinge (na sommiger upleggingh) in dese woorden: De Heere leeft, ende geloofst hy mijn rotzsteen, ende verhoogt hy Godt, de rotzsteen mijns heyls. Sommige nemen de eerste woorden **יהוה חי** in modo optandi, toewenschender wijsse de Heere leve; gelijck de ondersaten hare Coningen / ende Princken pleghen toe te roepen / als 1. Sam. 10. 24. De Coninck leve. Ende 2. Reg. 11. 12. alwaer de Coninck Joas gekroont ende gesalft wordende / het gantsche volck met toerupchinghe ende handt-klappinghe uptriep: De Coninck leve. Soo seyde oock Bathzeba tot den Coninck Dauid / 1. Reg. 1. 31. Mijn Heer de Coninck Dauid leve in eeuwigheydt. Maer bequamelijcker konnen dese woorden verstaen worden affirmatiue, vooz een bekentnisse ende verklaringe dat de Heere waerlijck leefde, zijnde dit leven een ghenoeghsaem fundament van de navolgende danck segginge. Want vooz dit leven moeten wy niet soo seer verstaen / het wesentlijck leven Godts selfs / 't welch eeuwig is / ende altoos duerende; van welch leven den Propheet seght Ierem. 10. 10. De Heere Godt is de waetheydt, hy is de levendige Godt, ende een eeuwig Coninck. Ende Godts selfs Deuter. 32. 40. Ick leve in eeuwigheydt. Waerom hy oock genoemt wort den Eeuwig-lewenden. Dan. 4. 34. Maer wy moeten vooz dit leven verstaen / het kracht-dadige ende gloriense leven Godts / waer vooz hy in der daedt betoont / dat hy is die almachtige / ende levendige Godt; Ende soo wordt hy geseght te leven, als hy sijne hinderen beschermt ende bewaert / ende deselve verlost ende bevrijdt vut het geweld van hare vanden / bewijsende alsoo dat hy is een gloriense ende almachtighe Godt / die niet doodt en is / ghelijck de goddeloose Aetheisten mey-

nen/maer lebendig en krachtig in't beschermen van de gene die hem lief hebben.

Daerwolghens dese uytlegginghe kan oock bequamenlijck het volgende woordelen (ende) ghenomen worden illative, sulcks dat dit leven Godts sy als een reden ende fundament / 't welck hier na byeede wert verclaert / van de tegenwoordige danksegginge/ als hy segt: Geloof sy mijn rofsteen, ende verhoogt, &c. Geloof sy; In de oorspronckelijche tale woordt gebuyekt het woordt **אֲמַן** gezeghent. Ende dit woordt woordt verschepdentlijck ghebuyekt. Sontijds woordt Godt gheseght den mensche te zegghen / Num. cap. 6. vers 24. Ende dan beteekent het woordt (zeggen) welboen ofte enige zegeningh geben/Deur. 28. 8. Sontijds werdt den eenen mensche geseght den anderen te zeggen/ Matth. 5. 44. Ende dan beteekent (zeggen) pemandt gheluck welbaren ende Godts zegen toewenschen/ als Genes. 27. ende 47. 10. Ios. 22. 6. somtijts werdt oock den mensche gheseght Godt te zeggen, ghelijck in den text; Ende dan beteekent sulcks niet anders / als den zegen Godts met een danckbaer herte erkennen/ende Godt daer voor loben ende dancken. Welck gheschiedt niet alleen metten monde / ghelijck David segt Psal. 34. 2. Ick sal den Heere loven t'aller tijdt, sijn lof sal gedarighlijck in mijnen monde zijn. Maer oock metter hert en/ so wanneer men metter herten/erkent de zegeninghen Godts/als afvloepende uyt de fonteyne van sijn genade ende barmhertigheyt / gelijk oock David segt/Psal. 9. 2. Ick sal den Heere loven met mijn gantsche herte, ick sal alle uwe wonderen vertellen. Ende Psal. 103. vers 1. Looft den Heere mijne ziele, &c.

De Propheet gaet noch vorder in sijnen Lof sangh/ ende segt / Verhoogt sy Godt, de rofsteen mijns heyls. Dit woordt verhoogen, beteekent somtijds pemandt die leegh / nederigh ende veracht is / enighe eere ofte heerlijckheyt toevoegen; soo leestmen dat Godt de Heere den Voors Josuam beloofde groot te maken voor de ooghen Israels/Ios. 3. 7. Soo heeft oock Godt de Heere David verhooght ende groot gemaect / als hy hem van achter de schapen genomen heeft / ende gemaect tot een Coninch / ende Voorsanger van sijn volck Israel/ 2. Sam. 7. 9. Ende op dese wijsen en kan Godt niet verhooght worden; Want hy is van nature de Alderhooghste, gelijk hy oock wert genoemt Psal. 83. 19. Ghy alleen met uwen name zijt de Heere, de alderhooghste over de gantsche aerde. Soo sprack oock Abraham tot den Coninch van Sodom / Genes. 14. 22. Ick hebbe mijne handen opgeheven tot den Heere den Alderhooghsten Godt, die Hemel ende Aerde besit. Ende daerom segt oock Moses / Exod. 15. 11. O Heere, wie is als ghy onder de Goden? wie is als ghy verheerlijckt in heyligheyt, vreessijck in lofsangen, doende wonder? Ende Psal. 104. 1. O Heere mijn Godt, ghy zijt seer groot, ghy zijt bekleedt met majesteit ende heerlijckheyt. Sontijds beteekent oock het woordt verhoogen pemandts heerlijckheyt / grootheyt / macht ende majesteit openbaren / verkondigen / roemen ende prijsen. Ende in desen sin kan Godt met waerheyt geseght worden/ verhooght te worden: Niet alleen van hem selven / als hy sijne macht ende majesteit openbaert / gelijk men leest dat Godt de Heere verheerlijckt ende verhooght is geworden an Pharao / als hy an den selven sijne macht ende straffende rechtvaardigheyt hadde betoont/ hem verdelgende in de Roode-see / Exod. 15. 1. De Heere is hooghlick verheven, het Peerde ende

Danck - Predicatie.

ende sijn Ruyter heeft hy in de Zee geworpen, so oock vers 21. **Maer** oock valt de menschen/ als sy sijne macht/ heylighepdt/ gerechtighepdt/ ende genade niet alleen metter herten en erkennen / maer oock metten monde belijden ende roemen / gelijck den Propheet singht / Psal. 34. 4. Maect den Heere met my groot, ende laet ons sijnen naem te samen verhoogen. **Ende** Psal. 66. 17. De Heere werdt verhooght onder mijn tonge. **Gelijck** oock alsoo Maria seyde in haren Lof-saugh / Luce 1. 46. Mijn ziele maect groot den Heere. **Ende** in desen sin betuyght oock den Apostel Paulus / dat hy daer na verlangde / dat Christus mocht groot ghemaeckt worden in sijn lichaem, 't zy door het leven, 't zy door de doot, Phil. 1. 20. **Ende** alsoo wenscht oock alhier de Coning / dat Godt de Heere mochte geromt ende geprezen worden / ende dat een pegelijck mochte erkennen de grootheyt van sijne macht / ende majesteit / seggende metten Psalmist / Psal. 89. 7. Wie mach in den Hemel tegen den Heere gheschat worden? Wie is den Heere ghelijck onder de kinderen der stercken? **Ende** vers 9. O Heere, Godt der heyticharen, wie is als ghy, groot-machtigh, O Heere? Ende uwe getrouwigheyt is rontom u. **Ende** wederom Apoc. 15. 3. Groot ende wonderlick sijn uwe wercken, Heere, ghy almachtighe Godt: Rechtveerdigh ende waerachtigh sijn uwe wegghen, ghy Coninck der Heyligen. Wie en soude u niet vreesen, Heere, ende uwen naem niet verheerlijcken? want ghy zijt alleen heyligh.

3. **De redenen van dese dancksegginge / ende verhooginge** worden in't bysonder wat byeder verclaert / vers 48, 49. De Godt, die my volkomene wrake geeft, ende de volcken onder my neder-werpt: Ende die my uytvoert van mijne vyanden, ende ghy verhooght my boven de gene die teghen my opstaen, ghy reddet my van den man alles geweldts. **Eerst** / verclaert hy wederom / wie den Auteurs is van alle sijn heyl ende welbaren / namelijk Godt de Heere, welke hy te voren genoemt hadde sijn Steenrotze, sijn Borgh ende Uythelper, vers 2. Sijn Rotze, sijn Schilt, ende den Hoorn sijns heyls, sijn Hoog-vertrek, ende sijn Toevlucht, &c. **Daer nae** verhaeldt hy verschepdene welbaden die Godt aen sijn Conincklyche Majesteit hadde bewesen / als namelijk / 1. een volkomene waercke / die my volkomene wrake geeft. **De Propheet** wil segghen, dat Godt de Heere / die hem altoos bewaert ende beschermt hadde tegen alle sijne vyanden / hem nu oock over deselbe dede triumpheren / soo dat hy nu de macht in de handt hadde om sich te wreken over het ongelijck hem aengedaen; **Doewel** hy ondertusschen sijne goetertierentheyt selfs tegen sijne bitterste vyanden getoont heeft / als onder andere blijct uyt het exempel van Simei / de sone van Gera / van den gheslachte des huyfets Sauls / dewelcke David blachtende vooz Absalom / hadde schandelijck gelastert ende gebloecht / seggende 2. Sam. 16. 7. Gaet uyt, gaet uyt ghy man des bloedts, ende ghy Belials man. **En** evenwel daer na David wederkerende met triumphen naer Jerusalem / als hy hem onder de eerste quam ontmoeten / om den Coninck wederom in te halen / heeft pardon ende vergiffnisse verkregen / so dat David seyde / 2. Sam. 19. 22, 23. Soude heden yemant gedoodt worden in Israel? want en weet ick niet, dat ick heden Coninck gheworden ben over Israel? Ende de Coninck seyde tot Simei, ghy en salt niet sterven: Ende de Coninck swoer hem.

2. **De tweede welbaet was** / dat Godt hem hadde gegeven de onderwerpinge der volcken; Ende de volcken onder my nederwerpt: want al hoewel de Coning

doop

door wapenen nu verscheppen volkeren ende natien hadde overwonnen ende t' ondergebracht / als te lesen is / 2. Sam. cap. 8. ghelijck hy oock hier van seght / vers. 38. 39. Ick vervolghde mijne vyanden, ende verdelghde, ende en keerde niet weder tot dat ickle verdaen hadde. Ende ick verteerde, ende doorstacke, datse niet weder opstonden, maer sy vielen onder mijne voeten. **So** erkent hy evenwel Godt de Heere te zijn den oppersten Aetheur van alle sijne victozien / dewelcke oock de herten der menschen hadde ghebogen tot sijne gehoorsamenheyt / soo datse haer sijne regeeringe quamen onderwerpen. 3. **De derde weldaet is** de uptvoeringhe van sijne vanden / vers 49. Ende die my uytroert van mijne vyanden. **De vanden Davids** sijn vele ende verscheppen geweest / evenwel van alle dese hadde hem Godt de Heere nu verlost / ende bezyjdt van der selver ghe-weldt / ende listige aanslagen tegen hem ; **E**ven gelijck hy eertijds de kinderen Israels door een machtighe handt hadde uptgelepdt upt den lande van Egypten / gelijck Moses in sijnen lof-sangh daer over Godt geloost heeft / Exod. 15. 13. Ghy leydet door uwe weldadigheyt dit volck, dat ghy verlost hebt : ghy voertse sachtjens door uwe sterckte tot de lieffelijke wooninge uwer heyligheyt. 4. **E**n vierden verhaelt hy sijne verhooginghe boven alle sijne teghenertijders : Ende ghy verhooght my boven de gene, die teghen my opstaen ; **M**et welke woorden den Coninck David alleelijck repeteert met andere woorden / het gene hy alrede ghenoeghsaem hadde aenghewesen / betoonende alsoo dat sijn herte soo vol was van de weldaden des Heeren sines Godts / dat hy naeuwlijcks woorden ghenoech wiste upt te vinden / om deselve te verkondighen / ende Godt daer over te dancken. **W**ant Godt hadde nu den Coninck verhooght, hem ghevende overwinninge van alle sijne vanden / ende doende triumpheren ober alle de gene / die tegen hem geweest waren. 5. **E**pubelijck woxt hier noch hy verhaelt sijne berlossinghe van den man des geweldts : ghy reddet my, seght hy / van den man alles geweldts, ofte (volgens den oorspronckelijcken text) van den man der ghewelden, dat is / die my allerlep gheweldt heeft aenghebaen / ende ober al heeft soecken te verdrucken ; hier door blyven twijffel verstaende Saul, de welke geduerighelijck den Coninck ten onrechte hadde vervolgt / ende gelijck een belthorn op de bergen nagejaeght / ende nergens nae soo seer en verlanghe / als om sijn bloet upt te stoyten / ende hem van het leven te berooven. **D**u Saul was gestoyben door sijn selfs sweerdt / 1. Sam. 31. 4. Ende alsoo was David verlost van sijne vervolginge / ende Godt hadde sijn gebedt verhooyt / Psalm 140. vers 2. Reddet my Heere, van den quaden mensche : behoedt my voor den man alles geweldts. Ende vers 5. Bewaert my, Heere, van de handen des goddeloosen : behoedt my van den man alles geweldts. **E**nde dus verre sijn wy besich gheweest / in de verklaringhe van het eerste deel onses texts / in het welke wy hebben verstaen de dancksegginge des Conincks ober de ontfangene weldaden.

11. **D**u volghet het tweede deel / in het welke ons woxt beschreben een belofte / by welke den Coninck beloost oock in het toekomende in de plichten der danckbaerheyt woxt te sullen gaen ; ende dat met dese woorden / vers. 50. 51. Daerom sal ick u, O Heere, loven onder de Heydenen, ende uwen name sal ick Psalm-singen. Hy is een tooren der verlossingen sijn Conincks, ende hy doet goedertierenheyt aen sijnen gesalfden, aen David, ende aen sijn zaet, tot in ewigheyt. **W**ant wederom sijn aen te mercken twee dingen /

1. De Belofte selfs /

2. De Aeden.

1. De belofte selfs woxt verklaert / v. 50. Daerom sal ick u, O Heere, loven, &c. Hy belooft dat hy den Heere loven sal / dien Heere namelijk / daer hy te voren van gesproken hadde dien Iehova, absoluten / souvereinen / ende almachtigen Godt / die altyds is een / ende deselve / sonder de minste veranderinge / Mal. 3. 6. Want ick de Heere en worde niet verandert. En hoe wil hy desen Heere loven? Antw. met sijn herte / ende met sijn mondt / als boven is verklaert; Ende also spreekt oock desen Godtsaligen Coninck / Psal. 51. 17. Heere, opent mijne lippen; soo sal mijn mondt uwen lof verkondigen. Ende Psal. 71. 15, 16, 17. Mijn mondt sal uwe gerechticheyt vertellen, den gantschen dagh u heyl: hoewel ick de getalen niet en weet. Ick sal benen gaen in de mogentheden des Heeren Heeren: Ick sal uwe gerechticheyt vermelden, uwe alleen. O Godt, ghy hebt my geleert van mijner jeught aen: Ende tot noch toe verkondige ick uwe wonderen. Ende waer wil hy Godt loven? Onder de Heydenen, seght hy. Heydenen werden genoemt alle andere volken / dewelke niet en waren van de kinderen Israels / die in desen tijt als afgesloten waren van het genaden-verbont Gods / gelijk den Apostel leert. Eph. 2. 11, 12. Gedenkt, dat ghy die eertijts Heydenen waert in het vleesch, ende die voorhuyt genaemt wiert vande gene die genaemt sijn besnijdenisse in het vleesch die met handen geschiet: dat gy in dien tijt waert sonder Christo, vervreemt van het burgerschap Israels, ende vreemdelingen van de verbonden der beloften, geen hope hebbende, ende sonder Godt in de werelt. Sulks dat de Heydenen in dese tijden geen kennisse en hadden van de verborghtheden der saligheyt / die alleenlijck den kinderen Israels wierden bekendt ghemaect / want Psal. 147. 19, 20. Hy maect Jacob sijne woorden bekenst: Israel sijne insettinghen ende sijne rechten. Alsoo en heeft hy geenen volcke gedaen: ende sijne rechten, die en kennen sy niet.

Nemant soude hier mogen denken / wel hoe segt van den Coning Dabid als hier / dat hy Godt loven wilde onder de Heydenen; bewijle de Heydenen, als doe noch vreemdelingen waren / ende afgesloten van het verbont Godts: dient tot antwoort. 1. Dat den Coning Dabid nu vele heydensche Coningen hadde overwonnen / ende deselve gebocht onder sijne heerschapppe: Ende aen dese heeft hy bukten alle twijffel oock bekenst gemacht de welbaden ende zegeningen / die hem van den Hemel bewesen waren / op dat also Godt oock van haer mochte verheerlijcht werden; Ende datse mochten seggen van de kinderen Israels / gelijk Moses spreekt Deut. 4. 6, 7. Dit selve groote volck alleen, is een wijs ende verstandigh volck. Want wat groot volck isser, welk de Goden so naby zijn, als de Heere onse God, so dikwils wy hem aenroepen? 2. Soo staet hier aen te merken / dat den Coning Dabid is geweest een typus ofte voorbeeldt Jesu Christi / ende sijn Coninckrijcke een figure van het geestelijcke Coninckrijcke Jesu Christi; tot het welcke oock de Heydenen moesten geroepen worden / ende aen welchen oock de verborghthent der saligheyt soude werden geopenbaert. Soo dat dese woorden sijn gelijk een propheetie ende voorsegginge / in de welke den Coninck Dabid propheeteert ende voorseght de toekomende beroepinghe der Heydenen tot de ghemeenschap Jesu Christi; gelijk oock den Apostel Paulus daerom dese woorden hier toe appliceert / Rom. 15. 9.

Hier byboegt noch den Propheet / dat hy den Name Godts soude Psalm-singen : Ende, seght hy / uwen name sal ick Psalm-singen. Dat een naem is / weten wy alle / namelijk een woort / waer doo; bysondere saken en personen werden beteeckent / ende van malkanderen onderscheyden. Ende also heeft een pegelijck mensche sijn eygen naem. Maer hier woijt gesproken van den Name des Heeren, dat is : van de ii name des eeuwigen ende almachtigen Godts ; waer doo; dan beteeckent woijt het onepndige ende onberanderlijke wesen Gods seifs / betwelke daerom oock wert genoemt een grooten, heyligen, heerlijcken ende vreeselijcken naem, Psal. 103. 1. Ezech. 36. 23. Deut. 28. 58. Ende / om sijne uptnementheyt boven andere benamingen / den naem des Heeren der heyrsharen , 2. Sam. 6. 2. Nu desen name wil den Propheet Psalm-singen, dat is / hy wilde Godt de Heere lobben ende prijfen niet alleen met een simple dancksegginghe des monds / ofte oock alleen metter herten ; maer hy wilde oock sijne stemme verheffen / ende met psalmen ende geestelijcke liederen sijnen lof groot maken / ende prijfen ; ghelijck hy oock seght / Psal. 7. 18. Ick sal den Heere loven na sijne gerechtighyeyt, ende den naem des Heeren, des alder-hoogsten, Psalm-singen. Ende Psal. 9. 5. In u sal ick my verblijden, ende van vreughde opspringen. Ick sal uwen name Psalm-singhen. O Alderhoogste. Hier toe vermaent hy oock andere / vers 12. Psalm-singht den Heere, die te Sion woont. Ende Psalm 47. 2. Inychet Gode met een stemme van vreughden-gefangh. Desgelijcks oock Paulus / Col. 3. 16. Leert ende vermaent malkanderen met Psalmen, ende Lof-sangen, ende geestelijcke Liedekens, singende den Heere met aengenaemheyt in uw' herte. Siet oock Eph. 5. 19. Sulchs dat het singhen der Psalmen een heplijghe offeringhe is / die de geloovige kinderen Godts al van oudts af plegen te gebuycken.

2. Eyndelijck / volghit nu de reden van dese belofte / beschreben vers 51. [Hy is] een tooren der verlossingen sijns Conincks, ende hy doet goedertierenheydt aen sijnen gesaliden, &c. Met welke woorden de Propheet wil aenwysen / de krachtige hulpe ende genade Godts / ontrent sijn persoon ghetoont / met vertrouwen van de continuatie van sijnen bystandt in het toekomende oock over sijne nakomelingen. Soo dat hier wederom kan aengemeerct worden / voer eerst / hoedanigh Godt is ontrent sijne kinderen / namelijk / een tooren der verlossingen, doende goedertierenheydt in eeuwigheyt. Toorens wierden eertijts gebouwt tot versterkinge van Plattsen / Landen ende Steden ; ende waren gelijk als fortreffsen ende bol-werchen / daer men sich mede defendeerde tegen de vanden / als te sien is Iud. 9. 46, 49, 50, 51, 52. 2. Chron. 14. 7. Het is dan by ghelijckemisse dat Godt / ofte sijn Name alhier genoemt woijt een tooren der verlossingen, gelijk oock Salomo hem noemt / een tooren der steike, Prov. 18. 10. Willende alsoo aenwysen / dat / ghelijck Steden ende Landen doo; Toorens wierden beschermt / bezijt ende verlost van het geweld haerder vanden / hy also Godt hadde tot een Beschermet ende Verloffer van alle sijne vanden / als boven is aengewesen.

Daer beneffens / seght hy / hy doet goedertierenheydt, daer mede te kennet gevende / dat de weldaden Godts niet en worden mede-gedeelt om eenige verdiensten / ofte weerdigheyt des menschen / maer datse bloepen upt de fonteyne van de Godelijcke genade ende barmhertigheyt. David wiste seer wel / dat hy / een
fondare

sondaer zijnde / niet en konde bestaen vooꝝ den throon van Godts rechtbeerdigheyt / want Psal. 130. 3. Soo ghy, Heere, de ongerechtigheyt gade slaet: Heere, wie sal bestaen? Ende daerom sien wy / dat hy deurgaens sinen toelucht neemt totten throon van Godts ghenade ende barmhertigheyt / als Psalm 4. 2. Zijt my genadigh, O Godt, ende hoort mijn gebedt. Ende Psalm 31. vers 17. Laet u aengesicht over uwen knecht lichten, verlost my door uwe goedertierenheyt. Nu dese goedertierenheyt erkent alhier David / ende hy beschrijft deselve van haer object, ontrent wien ofte waer over sich de selve hadde uptgestreket / namelijk / aen den Coning, ofte den gesaliden des Heeren, ende aen sijn zaet; Ende van hare gebuersaemheyt / als hy seggt / tot in eeuwigheyt: Ende dit is het selve dat Godt de Heere aen David liet segghen dooꝝ den Propheet Nathan / 2. Sam. 7. 8, 9. Nu dan, also sult ghy tot mijnen knecht, tot David, seggen: soo seydt de Heere der Heerscharen, Ick hebbe u genomen van de schaeps-kooye, van achter de schapen, dat ghy een Voorganger soudt zijn over mijn volck, over Israel. Ende ick ben met u geweest over al, waer ghy gegaen zijt, ende hebbe alle uwe vyanden voor u aengesichte uytgeroeyt: Ende ick hebbe u eenen grooten naem gemaect, als den naem der grooten, die op der aerden zijn. **Met byvoeginge van dese belofte / verff. 12, 13. &c.** Wanneer uwe daghen sullen vervult zijn, ende ghy met uwe Vaderen sult ontslapen zijn, soo sal ick u zaet na u doen opstaen, dat uyt uwen lijve voortkomen sal, ende ick sal sijn Coninckrijck bevestighen. Die sal mijnen naem een huys bouwen: Ende ick sal den stoel sijns Coninckrijcks bevestigen tot in eeuwigheyt. Ick sal hem sijn tot een Vader, ende hy sal my sijn tot eenen sone: de welke als hy misdoot, soo sal ick hem met eene menschen roede, ende met plagen der menschen kinderen straffen. Maer mijne goedertierenheyt en sal van hem niet wijcken, ghelijck als ick die wech ghenomen hebbe van Saul, dien ick van voor u aenghesichte hebbe wech ghenomen. Doch u huys sal bestendigh zijn, ende u Coninckrijcke tot in eeuwigheyt, voor u aenghesichte: uwe stoel sal vast zijn tot in eeuwigheyt. **Welche belofte oock insonderheyt siet op het Coninckrijcke Jesu Christi / die het ware zaet Davids is na den vleesche / Rom. 1. 3. Het welke in eeuwigheyt niet en sal vernieticht worden / waer van byeder te spreken toghenwooydigh ons ooghmerck niet en is.**

Wat nu aengaet de applicatie van desen teet / die is ghemoeghsaem openbaer uyt de gedane verklaringe. Wy hebben verstaen de glorieuse veranderinge ontrent sijn Con: Majesteit van groot Britannien / de welke nu thien jaren lang als een ballingh heeft moeten leven; ende verslooten zijnde van sijn Daderlijck erfdeel / ende van den Conincklijken throon / moeten onswerven van Landt tot Landt / van Stadt tot Stadt / ondertusschen onghemene doofheden ende weder-weerdigheden onderwoopen zijnde / de welke alle in 't particulier te verhalen / wy onnoedigh achten. **Jimmers zijn soodanige geweest / dat het wonder is / dat soodanighen genereusen gemoedt ende illustre personage deselve heeft konnen verdragen / ende met soodanighen geduldigheyt ende verdraghsaemheyt ober komen. Maer Godt heeft dien Coninck gesterckt ende vertroost / ende nu epndelijck na vele seckelinghen een beginsel laten sien van een glorieuse herstellinge. Een herstellinge / die wonderlijck is / waer over Hemel ende Aerde sich verwonderen / de Engelen sich verblijden / ende de helche furien verschijkt sijn!**

een herstellinghe waer ober alle goede patriotten sich verheughen / ende alle de vanden van Godts Kercke verstedt staen ! Een herstellinghe dewelcke komt van de krachtige handt des Alderhoogsten ; Ende waer doo; hy betoont heeft / dat hy wonderlijck is in den Hemel / ende machtigh op der aerden ; dat hy is een Godt der Goden / een Heere der Heeren / ende een Coningh van alle Coningen / die in sijne handt heeft de Conincrijcken der aerde / ende gheefse wien hy wil ; die Coningen kan affsetten / ende wederom-bjengen op hare thronen ; die de herten / ghelijck van Coningen / alsoo oock van de ondersaten / in sijne handt heeft als water-beken / die buygende / gelijk hy wil. Dit is van den Heere geschiet ende het is wonderlijck in onse oogen ; Dit is den dagh / die de Heere selfs gemaecht heeft. Soo dat den Coningh David ons kan wesen gelijk een voorbeeldt van sijne Conincklijke Majesteit van Groot Britannien Carolus II. Want gelijk den Coning David / epudelijck na vele suchelingen verlost zijnde / van alle sijne vanden / ende bysonderlijck van sijnen hoofd vbandt Saul , die hem ober al na het leven gestaen hadde / desen Lof-sangh tot een teken van dankbaerhepdt gemaecht ende gesongen heeft / uytroepende in onsen text : De Heere leeft ; soo mach oock met recht sijne Con: Majesteit seggen / de Heere leeft / ende toont als noch dat hy is mijn schildt / mijn rotzsteen / jae de Godt / de rotzsteen mijns heyls. Daer is oock niet aen te twijffelen / of hy heeft op den Heere ghesleit / als op een onbetweeghlijcke rotzsteen / in welchen hy so menighmael voo; sijne vanden verborgen geweest is. Ende daerom wat kan sijne Majesteit nu oock anders seggen / als geloofte zy de Heere , mijn rotzsteen , ende verhooght zy Godt ; de rotzsteen mijns heyls. Soo wy oock sien op het fundament van dese danchsegginghe Davids / daer in beslaende / dat Godt hem gegeven hadde een volkomene wyake ober alle sijne vanden / dat de volkeren haer onder hem neder wierpen / dat Godt hem hadde uytgevoert van sijne vanden / ende verhooght boven de gene / die tegen hem opstonden / ende geredt van den man aller gewelds ; wy binden alle deselve redenen tegenwoordigh in Carolo II. Wie byngt hem tot de Coninckl: weerdigheyt / als de Coningh der Coningen / de Godt des Hemels ende der Aerden ? Dese Godt / gelijk hy hem altoos op een wonderlijcke wijze beschermte heeft / tegen alle de listen van sijne vanden / dewelcke dichtwils sijne vzienden schenen te zyn / doet hem nu triumphieren ober alle deselve / ende greeft hem het zwoert in de handen / om sich volkomelijck te konnen wyken ober alle die hem vervolgt hebben. Daer en boven / het is de Heere onse Godt / die nu dusdanigen wonderlijcken veranderinge sonder geweldt van wapenen / sonder heyllegers / sonder bloetsottinge heeft uytgewoicht in de herten van de ondersaten des Coninghs / dat se haer ghevillighlijck komen nederwerpen voo; sijne voeten / hem erkennende voo; haren wettelijcken soubereyn / ende natuerlijcken Coningh. 't Is de Heere / die sijnen Coningh nu glorieuselijck uytgevoert heeft van de handt aller sinner vanden / ende die hem verhooght boven alle die tegens hem opstonden / ende die hem nu stelt op den Conincklijcken Thoon / ende in de erfelijcke besittinge sines Vaders glorieuser memorie. 't Is de Heere die sinnen Gefaliden nu gheredt heeft van den man alles geweldts , die het recht in alsem verkeerde / ende nergens meer na verlanghe / als na de uytstotinge van dit Conincklijke bloedt ; die gelijk een tweede Saul hem ober al dede naspeuren / soo dat

dat eendelijck maer sijne ziele te nauwer noot / als een Vogel ypt den strich ont-
 komen is. Wie en siet niet / dat dit alles van den Heere geschiet is / ende dat de
 handt des Almachtigen dit alsoo gebaen heeft ? En daerom gelijk David / ypt
 aenmerchinge van alle dese weldaden sijnes Godts / opgeweekt is tot de plich-
 ten der danckbaerheyt / ende continuatie in de selve / seggende : Daerom sal ick u,
 O Heere, loven onder de Heydenen, ende uwen name sal ick Psalm-singhen ; soo
 segge ooch nu sijne Con: Majesteit / ende een peghelijck van ons metten selven :
 Looft den Heere mijn ziele, ende al wat binnen in my is sijnen heylighen Naem.
 Looft den Heere mijne ziele, ende en vergetet geene van sijne weldaden, Ps. 103. 1. 2.
Ende wederom / Wat sal ick den Heere vergelden voor alle sijne weldaden aen my
 bewisen ? Ick sal den beker der verlossingen opnemen, ende den name des Heeren
 aenroepen, Psal. 116. 12. 13. **Jae** / nu sal sijne Majesteit yverigh zijn voo: de
 eere van dien Coningh / die hem op den Conincklijcken Throon gebzacht heeft /
 bouwende het huys des Heeren sijnes Godts / beschermende de ware Gerefors-
 meerde Christeliche Kelligie / ende vernietigende het rijcke des Antichrists / soec-
 kende ober al de eere Godts groot te maken / wel wetende dat die gene / die Godt
 eert / wederom van Godt sal ge-eert worden. Want, die my eeren, sal ick eeren,
 sepd: Godt 1. Sam. 2. 30. **Dit** heeft ooch David gebaen / ende hem selven / jae
 sijn gantsche hof-gezin tot een voozbeeldt der Godtsalighepd: aen allen Conin-
 gen voozgesteld / als blijkt ypt Psal. 101. Ick sal, seght hy / van goedertierent-
 heydt ende recht singhen : u sal ick Psalm-singhen, O Heere. Ick sal verstandelijck
 handelen in den oprechten wegh ; Ick sal in 't midden mijnes huyses wandelen, in
 oprechtigheyt mijnes herten. Ick en sal geen Belials stuck voor mijne oogen stellen :
 Ick haete het doen der afvallighen : 't en sal my niet aenkleven. Het verkeert herte
 sal van my wijcken : Den boosen en sal ick niet kennen. Die sijnen naesten in 't bey-
 melijck achter-klapt, dien sal ick verdelgen : Die hooghe van ooghen is, ende trorz
 van herten, dien en sal ick niet vermogen. Mijne oogen sullen sien op de getrouwe
 in den lande, datse by my sitten : Die in den oprechten wegh wandelt, die sal my
 dienen. Wie bedrogh plēght, en sal binnen nijn huys niet blijven : Die leugenen
 spreekt, en sal voor mijne oogen niet bevestight worden. Alle morgen sal ick alle
 goddeloose des landts verdelgen, om uyt de stadt des Heeren alle werckers der on-
 gerechtigheyt uyt te roeijen. **Ende als dan sal ooch den Name des Heeren onses**
Godts sijn / ende blijven een tooren der verlossingen voo: sijne Majesteit / ende
 hy sal goedertierentheydt doen aen sijnen Gefalften CAROLO II. ende aen
 sijn zaedt tot in eeuwigheydt. Amen / Amen.

GEHEUGENISSE
DER
Wonderlijcke Herstellinge
VAN
CAROLUS
Den Tweeden,
Der Britten, Schotten, Francken en Yren

CONINGH.
Gehouden tot Breda, den 23. May, ANNO 1660.

SANGH:

*At rust in 't West van ons' gewesten,
Wat blij-geschal beslaet ons' vesten,
Wat vreughde-windt waeyt op ons' oever,
En maecke de Sein' en Iber droever?
Wat nieuwe Son begint te klimmen,
En steldt ons'achtlyck onse kinnen?
De Roos en Distel geven geuren,
De Harp' verleert den toon van treuren:
Een Zee-gejuych rijst uyt de baren,*

*Een witte wolck komt herwaerts waren,
Men strijckt en anchert op ons' kusten,
Den yver laet geen boots-man rusten:
Het vreughd-vyer by de Theems begonnen,
Heeft 't hert des Bataviers verslommen;*

TEGEN-
Gedigitaliseerd door Google

TEGEN - SANGH:

't Is Eng'landts rouw om haer misdreue,
't Is 's volcks geroep: Den Coningh leve;
Den moet dus langh gekropt, bevachten,
Loost nu in vrybeydt sijne tochten,
En hert en mond: der onderdanen
Schreeuw om haer Hoof: met vreughde-tranen;
Een stercke vloot drijft voor onf stranden,
En doet den blijden Adel Landen:
Siet! daer de Strijdt-plaets was voor desen,
Moet nu 't vermengh der vreughde wesen;
Duyckt ghy sijn vyandts en verraders!
Den Coningh stijgt ten troon sijns Vaders,
(O bly geheym van dees' gevallen!)
Uyt Hollandts-tuyn, uyt Nassaus-wallen;

SANGH:

Wie maecte dees' wissellingh van saken,
Wie doet het onderst beven raken,
Wie komt veruloecken en verbannen
De Vader-moorders en Tyrannen?
Wie slopt de Wel van Eng'landts quaden,
En doet haer Heyl-soon weder-stralen?
Is 't wytsbeemsch macht? die 't oock kon beuren,
In ballingschap dus langh te treuren;
Is 't bloedt verwant? die hem liet weten
Tot stijvingh van den grouwel setten;
Of is 't een twee-spalt weer van binnen,
Den drift van niemts-gewende sinnen,
Den Tuymel-geest van 't eerst beroeren,
Die CAREL op den troon komt voeren?
Die d' afgehouden Stam doet groenen,
En met den Coningh 't volck versoenen?
Wie stelt hem soo geswind' in handen
Sijn Erfs, de drie-gekroonde Landen?
O schielijck omkeer van drie Rijcken!
O bly berstellingh sonder lijcken!

TEGEN - SANGH:

Den Wer-geest had sijn yot verbandelt,
En Kerck-en-Staet-beslier doorwandelt,

Met